

FILMHANDLEDNING

Livsstråk

Distribution:
Filminstitutet

Box 27 126, 102 52 Stockholm, 08-665 11 00

Text: Folke Andersson, Ingrid Hallman, 1990

Utgiven av Filminstitutet

Box 27 126, 102 52 Stockholm, 08-665 11 00

Livsstråk - musik, kärlek, vilja

Livsstråk är en film om kärlek och vänskap men framför allt om musik. Denna filmhandledning innehåller förslag till frågeställningar och fakta kring filmen. Häftet kan förhoppningsvis fungera som stöd vid samtal och funderingar kring filmen. Välj ut de avsnitt och de frågor som ni tycker är viktiga. Handledningen är inte avsedd att följas punkt för punkt.

Filmhandledningen innehåller följande avsnitt:

Filmens handling	sid 1
Bästa vänner	sid 2
Karriär - kärlek - barn	sid 2
Filmens berättarstruktur	sid 3
En film om musik	sid 4
En dokumentärfilm?	sid 6
Människorna bakom filmen	sid 7
Produktionsuppgifter	sid 8

Filmens handling

Regissören Ylva Julén berättar om sin bästa vän Anna och visar gamla amatörfilmer ur familjealbumet. Anna är den musikbegåvade flickan som uppmuntrad av sin mormor spelar fiol och når stora framgångar. När hon är 19 år flyttar hon utomlands till de stora uppdragen. Tio år senare får hon som första kvinna jobbet som andre konsertmästare vid Stockholms Filharmoniska Orkester och flyttar tillbaka till Stockholm. Samtidigt blir hon förälskad i Chrichan som just fått sin stora chans som musiker i Paris. Så inleds ett pendelförhållande där de två lever och arbetar i var sin stad och träffas då och då. De bildar "Trio des Lyres" som spelar modern konstmusik. När filmen slutar väntar Anna barn och funderar fortfarande på hur hennes och Chrichans förhållande ska utvecklas.

Filmens berättarstruktur

Filmen har en litet ovanlig berättarstruktur. Många scener är löst sammanfogade. Det som håller ihop filmen är musiken och de återkommande samtalen mellan Ylva och Anna. Berättaren Ylva är närvarande på flera olika sätt: som speakerröst, som intervjuare utanför bild och tillsammans med Anna i bild. Då och då vävs barndomsminnen in i form av filmsnuttar ur "familjealbumet" men också genom att Ylva och Anna besöker sin gamla skolgård

Är filmen berättad på ett tidskronologiskt sätt?

Slutbilderna där kameran stiger över hustaken samtidigt som någon ringer ett telefonsamtal utan att få svar lämnar öppet för många tolkningar. Ge förslag!

Tempot i filmen är långsamt, eftertänksamt.

Diskutera tempot. Vilken avsikt kan regissören ha haft?

En dokumentärfilm?

I uppslagsboken står det: "Dokumentärfilm är ett svårdefinierbart samlingsbegrepp för en vid krets av sinsemellan högst olikartade filmkategorier, vilka avses skildra autentisk verklighet med metoder som avviker från den dramatiska spelfilmens." För säkerhets skull lägger författaren till: "Avgränsningen är ytterst oprecis." (citat ur Bra Böckers Filmlexikon). Det är viktigt att inse att en dokumentärfilm inte behöver vara mer sann än en spelfilm. Se bara på alla propagandafilmer som gjorts under 1900-talets många krig. Bakom dokumentärfilmen finns alltid en människa som väljer bilderna, vinklarna, musiken etc med ett visst syfte.

Diskutera om *Livsstråk* är en dokumentärfilm eller spelfilm. (Kan vi lita på att den är sann?) Hur skulle en annan filmare kunna berätta samma historia?

Hur påverkas vi av att regissören är mera synlig och personlig än i traditionell dokumentärfilm?

Bästa vänner

Anna verkar vara en mycket målmedveten kvinna. Hon funderar själv i filmen över vad det var som drev henne att i barndomen satsa helt på fiolen. Hon tänker hela tiden framåt, vill något mer, vill pröva det oprövade.

Fundera över begreppet underbarn. Finns sådana? Tillåts underbarnet leva ett "normalt" liv? Vad förlorar man på vägen?

Anna tycks ha blekare minnen från barndomsåren än Ylva. Fundera på vad detta beror på.

Ylva är närvarande genom hela filmen som berättarjag. Hennes vänskap med Anna är en utgångspunkt och en drivkraft. Ylva konfronteras med och försöker förstå den nya musik som Anna spelar. Ylva säger i en artikel: "Jag slogs av hur starkt den nya musiken speglar vår egen tid - och det märkliga i att den samtidigt är så okänd. Men framförallt var det nog intensiteten som grep mig till att börja med. Just det här - själva upptäckandet av en för mig helt ny musik ville jag gärna förmedla vidare, det var här nånstans själva filmidén tog sin början."

Avspeglas i filmberättandet att Ylva och Anna är nära vänner? På vilket sätt?

Vilken funktion har de urblekta filmminnena från barndomen?

Karriär - kärlek - barn

Annas huvudkonflikt är att tvingas välja mellan ett liv tillsammans med Chrichan och sitt yrkesliv i Stockholm. I filmen gestaltas denna konflikt t ex genom klipp mellan Paris och Stockholm, mellan glad gemenskap och ensam vandring längs fruset vatten.

Ge fler exempel på filmisk gestaltning av temat.

Hur väljer Anna egentligen? Hur väljer Chrichan?

Fundera på deras kärleksförhållande. Vad förenar dem? Är det ett jämbördigt förhållande?

I filmens slutscen får vi veta att Anna väntar barn.

Fundera på vad som kommer att förändras för Anna och Chrichan genom detta.

Människorna bakom filmen

Ylva Julén har tillsammans med sin bror Staffan Julén gjort filmen *Livsstråk*. De har bl a tidigare tillsammans gjort *Inughuit* - folket vid jordens navel, en dokumentärfilm om en grupp eskimåer på Grönland.

Ylva Julén säger: "I Annas musikutövning ställs också många viktiga frågor. Att få göra det man tror på och glöder för, att vara sann och konsekvent i sitt uttryck. Frågor som under filmandets gång har fört oss allt närmare varandra. Det finns många paralleller i Annas musikerliv och vårt liv som filmare, att dagligen och stundligen tvingas slåss för integritet och rätten att slippa kompromissa, och samtidigt aldrig förlora övertygelsen om den fria konstens angelägenhet."

Varför har filmarna valt att kalla filmen *Livsstråk*? Vilka associationer ger titeln?

En film om musik

Modern konstmusik uppfattas av många som svårtillgänglig. Ett viktigt tema i *Livsstråk* är utforskandet av och diskussionen kring denna musikform

-Man går miste om en enorm skala om man bara letar efter det vackra, säger Anna. Det är som att måla bara med blått.

Håller du med? Hittar du paralleller i dagens rockmusik, eller i modern bildkonst?

I vanlig spelfilm är bilderna den viktigaste berättarkomponenten och musiken läggs på för att förstärka stämningen. I *Livsstråk* där musiken är det viktiga väljer regissören sina bilder för att kommentera den moderna och traditionella musiken.

Hur har filmaren bildsatt den moderna taggiga musiken jämfört med den traditionella. Några exempel: stadsvyer, gotländskt landskap, islossning, storstadstrafik, tågresan osv.

Kan musik föreställa något? En miljö, en stämning?

Det finns många filmer på temat framgångsrika musiker. Ibland har musiken huvudrollen men ofta är den bara en förevändning för en mer eller mindre banal framgångsstory. Bland populärfilmerna hittar vi Elvis Presley filmerna där den unge fattige gitarristens succé som musiker och älskare alltid är lika förutsägbar. På 1970-talet kom den engelske regissören Ken Russells storvulna filmer på temat stora kompositörer, t ex *Mahler* och *Lisztomania*. Bland senare års filmer kan nämnas Milos Formans *Amadeus* om underbarnet Mozarts uppgång och fall. Ett vanligt drag hos dessa filmer är att huvudpersonens genialitet betonas, inte det hårda arbetet som ligger bakom framgången.

Två nyare svenska filmer där musiken har en huvudroll är Susanne Ostens *Bröderna Mozart* och Christina Olofssons dokumentärfilm *Dirigenterna* om kvinnliga dirigenter.

Hur kan vi placera *Livsstråk* i den här genren?

Hur skiljer sig *Livsstråk* från andra musikfilmer?

Produktionsuppgifter

Regi och idé	Ylva Julén
Klippning	Staffan Julén och Ylva Julén
Foto	Kjell-Åke Andersson, Emanuel Machuel, Staffan Lindqvist
Ljud	Anders Hörling, Pierre-Yves Brennel, Studio Lagnö m fl
Producent	Staffan Julén/Lisbet Gabrielsson
Producerad av	Eden Film för Eden film och Filminstitutet i samarbete med La Sept och SVT2
Inspelad	1986-89 i Stockholm, Paris, Gotland, Dolby stereo
Filmmusik	Caprice records
Längd	85 min
Distribution	Filminstitutet

Filmmusiken

Anna Lindal violinsolo

Luciano Berio - Sequensa nr 8, Eugene Ysayë - Ballade Opus 27 Sonat nr 3

Trio des Lyres:

Sylvie Altenburger viola, Chrichan Larson cello, Anna Lindal violin

Beethoven - Stråktrio i C-moll, Iannis Xenakis - Ikhoor

Drottningholmsteaterns Orkester

Wolfgang Amadeus Mozart - Idomeneo

Stockholms Filharmoniska Orkester

Maurice Ravel - Daphys och Chloë

Verk av Anders Hillborg - Spöksonaten